

doi:10.15421/171616

УДК 329(4)

Міграційна криза в ЄС 2014-16 рр. у контексті радикалізації електоральних преференцій (на прикладі крайніх правих політичних партій)

М. І. ГРИМСЬКА

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Авторське резюме

Охарактеризовано специфіку радикалізації електоральних преференцій в ЄС та наведено чинники, які сприяють цьому. Приділено особливу увагу підвищенню рівня міграції як одній з ключових передумов зростання рівня підтримки крайніх правих політичних партій в європейських країнах. Для виявлення причинно-наслідкових зв'язків між збільшенням темпів міграції та електоральною привабливістю цих політичних сил було проведено порівняння відповідних статистичних даних. Було використано показники щодо кількості шукачів притулку в усіх державах ЄС, та виявлено, де у 2013-14 та 2014-15 рр. було найбільше та найменше зростання. До переліку цих держав було включено Австрію, Данію, Литву, Мальту, Польщу, Словенію, Угорщину, Фінляндію, Хорватію. Було проаналізовано становище найбільшої крайньої правої політичної партії у кожній країні на основі рівня підтримки на виборах до Європейського Парламенту у 2009 та 2014 рр. і до національного парламенту протягом останніх 10 років (2006-2016 рр.). У результаті проведеного дослідження було виявлено відсутність причинно-наслідкових зв'язків між зростанням чи зменшенням кількості шукачів притулку і електоральною привабливістю найбільшої крайньої правої політичної партії у певній країні, відтак, незважаючи на безперечний вплив міграції на радикалізацію виборчих преференцій, прямий взаємозв'язок тут відсутній.

Ключові слова: політичні партії; крайні праві політичні партії; Європейський Союз; міграція; шукачі притулку; вибори

Migration crisis in the European Union in 2014-2016 in the context of electoral preferences radicalization (the case of far right political parties)

M.I. GRYSKA

Taras Shevchenko national university of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Abstract

Peculiarities of the process of electoral preferences radicalization in the European Union countries are characterized. The factors that contribute to this phenomenon are distinguished and special attention is paid to one of the most important prerequisite for growth of far right political parties support in Europe – migration level increase. In order to identify presence or absence of causal links between increase of migration rate and electoral appeal of the far right, relevant statistical data has been collected and analyzed. To determine the migration level, the numbers of asylum seekers in 2013-14 and 2014-15 were used. Three countries with the highest positive and negative difference of the asylum seekers numbers for each period were determined. They include Austria, Denmark, Lithuania, Malta, Poland, Slovenia, Hungary, Finland, Croatia. In each country, the strongest far right political party has been identified and its position has been determined on the basis of electoral support during European Parliament elections of 2009 and 2014 and national elections in 2006-2016. The study found no causal relationships between the number of asylum seekers and the electoral appeal of the largest far right political party in the country, so, despite the undeniable impact of migration on the radicalization of electoral preferences, there is no direct correlation.

Keywords: political parties; far right political parties; European Union; migration; asylum seekers; elections

Миграционный кризис в ЕС 2014-16 гг. в контексте радикализации электоральных преференций (на примере крайне правых политических партий)

М. И. ГРИМСКАЯ

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка, г. Киев, Украина

Авторское резюме

Охарактеризована специфика радикализации электоральных преференций в ЕС и приведены факторы, которые способствуют ей. Уделено особое внимание повышению уровня миграции как одной из ключевых предпосылок роста поддержки крайне правых политических партий в европейских странах. Для выявления причинно-следственных связей между увеличением темпов миграции и электоральной привлекательности этих политических сил было проведено сравнение соответствующих статистических данных. Были использованы показатели количества ищущих убежища во всех государствах ЕС, и вы-

© М. І. Гримська, 2016

явлено, где в 2013-14 и 2014-15 гг. рост был наибольшим и наименьшим. В их число были включены Австрия, Дания, Литва, Мальта, Польша, Словения, Венгрия, Финляндия, Хорватия. Было проанализировано положение крупнейшей крайней правой политической партии в каждой стране на основе уровня ее поддержки на выборах в Европейский Парламент в 2009 и 2014 и в национальный парламент в течение последних десяти лет (2006-2016 гг.). В результате проведенного исследования было выявлено отсутствие причинно-следственных связей между ростом или уменьшением количества искателей убежища и электоральной привлекательности крайней правой политической партии в определенной стране, поэтому, несмотря на несомненное влияние миграции на радикализацию избирательных предпочтений, прямая взаимосвязь здесь отсутствует.

Ключевые слова: политические партии; крайне правые политические партии; Европейский Союз; миграция; искатели убежища; выборы

Постановка проблемы. Традиційно початок нового етапу в історії крайніх правих політичних партій, який відзначився радикалізацією електоральних переваг, пов'язують з явищами та процесами кінця 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст. Саме у той час відбулись швидкі зміни у всіх сферах суспільного життя, які у своїй сукупності склали те, що можна позначити терміном «формування постіндустріального суспільства». До публічного дискурсу увійшли такі поняття, як «глобалізація», «мультикультуралізм», «імміграція» тощо, які спричинили руйнування традиційних суспільних зв'язків та привели до виникнення відчуття незахищеності перед новими викликами, створеними ними. Політичні партії, що домінували у цей час, виявились неспроможними запропонувати ефективні стратегії вирішення цих проблем, що і сформувало вікно можливостей для крайніх правих політичних партій. У багатьох європейських країнах ці політичні сили успішно скористались і подолали багаторічну маргіналізацію, здобувши перші електоральні перемоги.

Водночас серед дослідників крайніх правих політичних партій, які приділяють увагу чинникам радикалізації переваг виборців, досі триває дискусія щодо того, чи справді існують причинно-наслідкові зв'язки між певними явищами і процесами в суспільстві та зростанням або падінням рівня підтримки крайніх правих. У багатьох відомих та цитованих працях можна знайти дані, які покликані спростувати наявність такої кореляції, оскільки, наприклад, низькі показники культурної, релігійної чи будь-якої іншої різноманітності у певній спільноті можуть не приводити до зростання рівня підтримки цих політичних сил. Взаємозв'язок, погоджується більшість учених, скоріше пов'язаний з так званним фактором сприйняття. Тобто, навіть якщо мігрантів небагато, але вони розглядаються як загроза, це потенційно може зумовити радикалізацію електоральних переваг.

Теза про причинно-наслідковий зв'язок між збільшенням рівня міграції до європейських країн та зростанням популярності крайніх правих політичних партій набуває особливої актуальності в контексті так званої

міграційної кризи в Європі 2015-16 рр. Очевидним є факт, що кількість мігрантів та біженців, які шукають притулку в Європейському Союзі, зростає небаченими раніше темпами. Тобто, у даному випадку сприйняття міграції як загрози підтверджується відповідними даними щодо реальних показників цього явища. При цьому відбувається і радикалізація електоральних переваг – крайні праві політичні партії здобувають дедалі більше голосів на виборах різного рівня. Тому знову постає питання про можливий взаємозв'язок між цими феноменами.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема міграції як чинника зростання підтримки крайніх правих політичних партій піднімається практично у всіх працях, що досліджують ці політичні сили. Найбільш відомими в цьому контексті є праці К. Мудде. Вчений комплексно вивчає це питання у книзі «Популістські радикальні праві партії в Європі» (2007 р.) та деталізує у більш новій статті «Взаємозв'язок між імміграцією та нативізмом в Європі та Північній Америці» (2012 р.). Розглядаючи низку партій у європейських та північноамериканських країнах, науковець стверджує, що взаємозв'язок між рівнями імміграції і підтримки крайніх правих стає значно очевиднішим, якщо розглядати його крізь призму нативізму. Це означає, що у випадку, якщо населення певної держави починає ставитись до новоприбулих як до загрози і це питання потрапляє до політичного порядку денного, можливість радикалізації електоральних переваг [7].

Крім К. Мудде, дану проблематику більшою чи меншою мірою також розглядали П. Ігнаці, П. Норріс, М. Вільямс, Р. Ітвелл, М. Хейнсворз та інші зарубіжні вчені. Безпосередньо міграційну кризу як фактор радикалізації електоральних переваг аналізували К. Вік, Р. Таунсенд, М. Мінкенберг, А. Пірро та інші. Серед публікацій українських вчених не було виявлено тих, які були б присвячені взаємозв'язку між міграційною кризою останніх років в Європейському Союзі та зростанням рівня підтримки крайніх правих політичних партій.

Мета дослідження. Питання чинників ра-

дикалізації електоральних преференцій є одним з центральних у науковому дискурсі, присвяченому крайнім правим політичним партіям. Було проведено багато емпіричних досліджень, які становили основу теоретичних узагальнень і висновків щодо того, чи варто вважати збільшення темпів міграції передумовою для зростання рівня підтримки крайніх правих. Ця стаття покликана продовжити ці дослідження через включення до аналізу даних останніх років – 2013 (початок міграційної кризи), 2014 (загострення) та 2015 (поглиблення кризи і спроби вирішення ситуації). Для цього буде проведено порівняння темпів міграції в кількох європейських державах і електоральних успіхів крайніх правих політичних партій.

Виклад основного матеріалу. Відлік так званої міграційної кризи в Європі офіційно починається з 2015 р. Саме цей рік був рекордним за кількістю тих, хто прибув до європейських країн. Для вимірювання рівня міграції,

зазвичай, застосовують показники щодо того, скільки людей вперше подали заяви на отримання статусу біженця, оскільки врахувати тих, хто прибув нелегально і переховується, практично неможливо, хоча це б безперечно зробило дослідження більш точним. З цього погляду зростання кількості тих, хто подав документи на отримання статусу біженця розпочалось ще в 2012 р. і перші прояви можливої кризи були очевидними ще в 2013 р., коли кількість подань практично досягла рекордного до того часу рівня початку 90-х рр. ХХ ст. У таблиці 1 представлено дані щодо таких аплікантів у 2013-2014 та 2014-2015 рр. У першому випадку мова йде про усіх прохачів притулку, у другому – лише про тих, хто подає вперше, що і пояснює відмінності у показниках щодо 2014 р. Наявність таких даних дозволяє зрозуміти загальні тенденції щодо зростання чи падіння рівня міграції в кожній країні, що входить до Європейського Союзу.

Наведені дані підтверджують, що у біль-

Таблиця 1. Кількість шукачів притулку в державах ЄС

Держава-член ЄС	2013	2014	Динаміка: 2013-2014 рр.	2014	2015	Динаміка: 2014-2015 рр.
Австрія	17500	28035	+60%	25675	85505	+233%
Бельгія	21030	22710	+8%	14045	38990	+178%
Болгарія	7145	11080	+55%	10805	20165	+87%
Великобританія	30585	31745	+4%	32120	38370	+19%
Греція	8225	9430	+15%	7585	11370	+50%
Данія	7170	14860	+105%	14535	20825	+43%
Естонія	95	155	+63%	145	225	+54%
Ірландія	945	1450	+53%	1440	3270	+127%
Іспанія	4485	5615	+25%	5460	14600	+167%
Італія	26620	64625	+143%	63655	83245	+31%
Кіпр	1255	1745	+39%	1480	2105	+42%
Латвія	195	375	+92%	365	330	-10%
Литва	400	440	+10%	385	275	-29%
Люксембург	1070	1150	+7%	1030	2360	+129%
Мальта	2245	1350	-40%	1275	1695	+33%
Нідерланди	17160	26310	+53%	21780	43035	+98%
Німеччина	126705	202645	+60%	172945	441800	+155%
Польща	15240	8020	-47%	5610	10255	+83%
Португалія	500	440	-12%	440	830	+89%
Румунія	1495	1545	+3%	1500	1225	-18%
Словаччина	440	330	-25%	230	270	+18%
Словенія	270	385	+43%	355	260	-27%
Угорщина	18895	42775	+126%	41215	174435	+323%
Фінляндія	3210	3620	+13%	3490	32150	+822%
Франція	66265	62735	-5%	58845	70570	+20%
Хорватія	1075	450	-55%	380	140	-63%
Чехія	695	1145	+65%	905	1235	+36%
Швеція	54270	81180	+50%	74980	156110	+18%

Джерело: [1-2].

шості країн-членів Європейського Союзу кількість мігрантів збільшується, однак є і такі держави, де ці показники йдуть у зворотному напрямку. Для виявлення того, чи відповідне зростання чи падіння збігається в часі з рівнем підтримки крайніх правих політичних партій, варто проаналізувати результати виборів у шести країнах – трьох, чиї показники щодо зростання рівня міграції найвищі, і трьох, які демонструють найбільше падіння рівня міграції. У 2013-2014 рр. такими державами були Австрія (+143%), Угорщина (+126%), Данія (+105%), Хорватія (-55%), Польща (-47%) та Мальта (-40%), у 2014-2015 рр. – Фінляндія (+822), Угорщина (+323%), Австрія (+233%), Хорватія (-63%), Литва (-29%) та Словенія (-27%).

Враховуючи, що крайні праві у багатьох європейських країнах є доволі нестабільними, часто з'являються нові партії, існуючі розпадаються, об'єднуються з іншими, деякі втрачають голоси і зникають з політичної арени, у даному дослідженні було враховано лише ті партії, які існували протягом тривалого часу та стали частиною партійно-політичного спектра своїх держав. Такими партіями є – Партія свободи Австрії, Датська народна партія, Конгрес нових правих (Польща), Словенська національна партія, Рух за кращу Угорщину, Фінська партія (попередня назва – Справжні фіни, Фінляндія).

З цієї ж причини до дослідження не були включені такі країни, як Литва, Мальта і Хорватія. У Литві на даний момент відсутня сильна крайня права політична партія, яка б здобувала вагомий електоральні результати. Незважаючи на наявність кількох політичних сил, яких можна віднести до правого краю політичного спектра (зокрема, Молода литовська партія, Литовський союз свободи, Союз литовської нації тощо), вони залишаються повністю маргіналізованими і не беруть повноцінної участі у політичному житті. Дослідники погоджуються, що місце крайньої правої політичної партії у Литві поки що залишається вакантним. Схожа ситуація і у Мальті. Хоча тут, на відміну від Литви, можна чітко ідентифікувати одну крайню праву політичну партію під назвою «Імперія Європа», вона також залишається маргінальною і здобуває незначний рівень підтримки у суспільстві. Не була включена і Хорватія. У цій країні, як і в багатьох нових демократіях, яка, до того ж, порівняно нещодавно пережила тривалий військовий конфлікт на своїй території, партійно-політична система постійно змінюється. Незважаючи на існування тут кількох політичних сил, які можна вважати крайніми правими, їх ідеологія ще проходить процес кристалізації, що призводить до об'єднань, наприклад, з традиційними правими, або до зміни своїх переконань.

Те, що до переліку країн, у яких відсутні

активні та електорально успішні крайні праві політичні партії, потрапили Хорватія, Мальта і Литва уже є показовим. Саме ці країни були визначені як такі, де рівень міграції скорочується найвищими темпами. Зокрема, у Хорватії кількість шукачів притулку у 2014 р. впала порівняно з 2013 р. на 55%, а у 2015 р. порівняно з 2014 р. – на 63%. У Литві у 2014 р. спостерігалось невелике збільшення рівня міграції (+10%), однак уже в 2015 р. ця кількість знизилась на третину (до -29%). Це може свідчити про те, що проблема імміграції поки не є важливою частиною політичного порядку денного і крайні праві політичні партії не можуть скористатись так званою міграційною кризою для формування своєї електоральної бази.

Дещо відмінна ситуація у Мальті. Тут рівень міграції також був від'ємним у 2014 р. у порівнянні з 2013 р. (-40%), але дещо зріс у 2015 р. (+33%). Крім того, у цій країні, на противагу попереднім, є одна політична партія, яка чітко ідентифікує себе як крайня права (Імперія Європа), незважаючи на те вона залишається маргінальною протягом тривалого часу. Враховуючи, що Мальта все ж таки відчувала вплив міграційної кризи в Європі і аналізуючи результати останніх виборів до парламенту Мальти (хоча крайні праві не потрапили до законодавчого органу, але вони неочікувано випередили зелених та інші політичні сили), що відбулись у 2014 р., засоби масової інформації та експерти не відкидають можливість здійснення нею електорального прориву у найближчому майбутньому [5, с. 280].

Результати виборів у інших виокремлених країнах (Австрія, Данія, Польща, Словенія, Угорщина та Фінляндія) представлено у таблиці 2. Для розуміння динаміки було обрано останніх десять років, починаючи з 2006 до 2016 р. За цей час відбулось двоє виборів до Європейського Парламенту: у 2009 та 2014 рр. У кожній з цих країн було проведено і декілька парламентських виборів. Місцеві та регіональні вибори до уваги не брались. У 2009, 2012 та 2016 рр. виборів у жодній з держав не відбулось, тому ці роки не було включено до таблиці.

За весь проаналізований період найбільше зростання рівня міграції спостерігалось у Фінляндії: +13% у 2013-2014 рр. та рекордно велике зростання у 2014-2015 рр. – +822%. Це привело до включення цього питання до політичного порядку денного. Влада держави почала виробляти власну стратегію реагування на таку ситуацію, яка включала, серед іншого, і масову депортацію новоприбулих, і співпрацю з ЄС у цих питаннях, і надання допомоги країнам, звідки кількість мігрантів найбільша тощо [6]. Разом з тим це практично не вплинуло на партійно-політичний спектр сучасної Фінляндії. Підтримка крайньої правої Фінської партії у 2015 р. навіть зменшилась

Таблиця 2. Результати виборів крайніх правих політичних партій у шести країнах ЄС (2006-2016 рр.)

Рік	2009	2014	2006	2007	2008	2010	2011	2013	2014	2015
Тип виборів	До Європарламенту, % (кількість мандатів)		Парламентські, % (кількість мандатів)							
Партія (країна)										
Партія свободи Австрії (Австрія)	12,70 (2)	19,70 (4)	11 (21)		17,5 (34)			20,5 (40)		
Датська народна партія Данії (Данія)	15,3 (2)	26,6 (4)		13,8 (25)			12,2 (22)			21,1 (37)
Конгрес нових правих (Польща)	--	7,15 (4)					1,1 (0)			0,03 (1)
Словенська національна партія (Словенія)	2,17 (0)	4,03 (0)			5,4 (5)		1,8 (0)		2,2 (0)	
Рух за кращу Угорщину (Угорщина)	14,77 (3)	14,67 (3)	2,2 (0)			16,67 (47)			20,22 (22)	
Фінська партія (Справжні фіни, Фінляндія)	9,79 (1)	12,87 (2)		4,05 (5)			19,0 (39)			17,6 (38)

Джерело: [3; 8].

у порівнянні з 2011 р. – 17,6% проти 19%. Зростання кількості голосів на виборах до Європейського Парламенту у 2014 р. також була незначною.

Ще двома країнами, які характеризувались високим зростанням темпів міграції, є Австрія та Угорщина. Показники щодо кількості шукачів притулку в Угорщині наступні: +126% у 2013-2014 рр., +323% у 2014-2015 рр. Найбільша крайня права політична партія цієї країни – Рух за кращу Угорщину – демонструє суттєве збільшення підтримки в останні роки. Зокрема, на виборах до Європейського Парламенту партія зберегла кількість мандатів (три), а на парламентських виборах того ж року посіла третє місце і здобула 20,04% голосів. Разом з тим, аналізуючи Угорщину, слід пам'ятати, що зростання Руху за кращу Угорщину розпочалось тут дещо раніше. Перші електоральні успіхи партія здобула на виборах до Європейського Парламенту у 2009 р., а прорив на національному рівні здійснила у 2010 р., не просто подолавши передвиборчий бар'єр, а здобувши одразу 47 мандатів. Крім того, Рух за кращу Угорщину значно активніше використовує тему ромів, аніж мігрантів. у своїх програмах та передвиборчій риторичі. Тому у даному випадку складно пов'язувати збільшення темпів

міграції і зростання електоральної підтримки угорських крайніх правих.

Кількість шукачів притулку в Австрії у 2013-2014 рр. зросла на 143%, у 2014-2015 рр. – на +233%. Це часто вважають головним поясненням зростання електоральної популярності найбільшої крайньої правої політичної сили в країні – Партії свободи Австрії. Зокрема, у 2013 р. партія зайняла друге місце на парламентських виборах, нарешті подолавши кризу, спричинену розколом та виникненням ще кількох крайніх правих політичних партій. Збільшилась і її підтримка на виборах до Європейського Парламенту у 2014 р. (з 2 до 4). Ретельніше дослідження австрійських крайніх правих, проведене у 2014-16 рр. свідчить, що проблематика імміграції справді починає домінувати у політичному житті Австрії і стає однією з головних тем навіть на місцевих виборах, що може демонструвати наявність деякого взаємозв'язку між збільшенням темпів міграції та електоральними успіхами Партії свободи Австрії.

До країн з порівняно високою позитивною динамікою щодо кількості шукачів притулку варто віднести і Данію. У 2013-2014 рр. зростання було +105%, у 2014-2015 рр. – +43%. У цей же час відбулось і збільшення електо-

ральної підтримки найбільшої крайньої правої партії держави – Датської народної партії. На виборах до Європейського Парламенту ця партія зайняла перше місце в країні, здобувши понад 26% голосів, на виборах до національного законодавчого органу у 2015 р. стала другою з результатом у понад 21% голосів. Таку її популярність пов'язують саме зі зростанням актуальності тих питань, які традиційно піднімають крайні праві, в тому числі і з проблематикою імміграції.

Зарубіжні експерти наголошують на домінуванні поглядів і підходів крайніх правих у політичному курсі держави. Наприклад, у статті журналу «Зовнішня політика» від травня 2016 р. описано численні заходи, спрямовані проти мігрантів і шукачів притулку: зменшення соціальної допомоги майже на 50%, збільшення тривалості програм об'єднання сімей, надання права на проведення обшуків і конфіскації особистих речей тощо [4]. Відтак у Данії зростання крайніх правих можна пов'язувати зі збільшенням рівня міграції.

У ще двох країнах з тих, де існують порівняно сильні крайні праві політичні партії, відбулось падіння кількості шукачів притулку, принаймні в один з проаналізованих періодів. Зокрема, у 2013-2014 рр. у Польщі динаміка була негативною (-47%), а у 2014-2015 рр., навпаки, була позитивною, +83%. У Словенії навпаки у 2013-2014 рр. кількість шукачів притулку зросла на 43%, а в 2014-2015 рр. зменшилась на 27%. Обидві країни схожі і тим, що тут крайні праві політичні партії залишаються маргінальними та, якщо і здобувають електоральні успіхи, це здебільшого тим-

часове явище і вони неспроможні закріпитись у партійно-політичних системах своїх країн. Ще до початку досліджуваного періоду, на початку 2000-х рр., у Польщі певною популярністю характеризувалась Ліга польських родин, але сьогодні вона втратила будь-яке представництво.

На зміну їй прийшов Конгрес нових правих, заснований у 2011 р. Уже на перших виборах до Європейського Парламенту партія спромоглась здобути підтримку понад 7% виборців та отримати 4 мандати. Однак на національному рівні електоральна привабливість партії значно нижча – у 2015 р. партія здобула лише 0,03% голосів виборців. Словенська національна партія поки не представлена ані на європейському, ані на національному рівні, демонструючи повільне зростання підтримки протягом останніх кількох років.

Висновки. Відтак проведене дослідження свідчить про відсутність прямого причинно-наслідкового зв'язку між зростанням темпів міграції в європейських країнах та становищем крайньої правої політичної партії. Хоча у деяких з проаналізованих держав можна чітко спостерігати вплив між тим, що суттєво збільшилась кількість мігрантів і шукачів притулку та радикалізацією електоральних преференцій на користь крайніх правих, це не може стати достатньою підставою для будь-яких узагальнень, оскільки в інших державах тенденції прямо протилежні. Це ще раз підтверджує, що популярність крайніх правих залежить від цілої низки взаємопов'язаних факторів, які слід розглядати в комплексі, що й може стати основою для подальших досліджень.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Asylum in the EU: Member States record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015 [Electronic resource] / Eurostat News Release 44/2016. – Electronic data. – Mode of access: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf> / (viewed on May 15, 2016). – Title from the screen.
2. Asylum in the EU: The number of asylum applicants in the EU jumped to more than 625 000 in 2014 [Electronic resource] / Eurostat News Release 53/2015. – Electronic data. – Mode of access: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6751779/3-20032015-BP-EN.pdf/35e04263-2db5-4e75-b3d3-6b086b23ef2b> (viewed on May 15, 2016). – Title from the screen.
3. European elections [Electronic resource] / European Parliament. – Electronic data. – Mode of access: <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/20150201PVL00036/Elections> (viewed on May 15, 2016). – Title from the screen.
4. Kirchick J. In Defense of Denmark [Electronic resource] / James Kirchick. – Electronic data. – Mode of access: <http://foreignpolicy.com/2016/05/20/in-defense-of-denmark-immigration-europe-refugee-crisis/> (viewed on May 15, 2016). – Title from the screen.
5. Mapping the extreme right in contemporary Europe: from local to transnational / [edited by Andrea Mammone, Emmanuel Godin, Brian Jenkins]. – New York: Routledge, 2012. – 360 p.
6. Migration and refugee crisis in Europe [Electronic resource] / Ministry for Foreign Affairs. – Electronic data. – Mode of access: <http://www.formin.fi/public/default.aspx?contentid=337288&contentlan=2&culture=en-US> (viewed on May 15, 2016). – Title from the screen.
7. Mudde C. The relationship between immigration and nativism in Europe and North America [Electronic Resource] / Cas Mudde / Transatlantic Council On Migration. – Electronic Data. – Mode of Access: <http://www.migrationpolicy.org/pubs/Immigration-Nativism.pdf> (viewed on 12 December 2015). – Title from the screen.
8. Nordsieck W. Parties and elections in Europe [Electronic resource] / Wolfram Nordsieck. – Electronic data. – Mode of access: <http://www.parties-and-elections.eu/countries.html/> (viewed on May 15, 2016). – Title from the screen.

Стаття надійшла до редакції 26.05.2016

REFERENCES:

1. Asylum in the EU: Member States record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015. Eurostat News Release 44/2016. Electronic data. Mode of access: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/> (viewed on May 15, 2016). – Title from the screen.
2. Asylum in the EU: The number of asylum applicants in the EU jumped to more than 625 000 in 2014. Eurostat News Release 53/2015. Electronic data. Mode of access: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6751779/3-20032015-BP-EN.pdf/35e04263-2db5-4e75-b3d3-6b086b23ef2b> (viewed on May 15, 2016). – Title from the screen.
3. European elections. European Parliament. Electronic data. Mode of access: <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/20150201PVL00036/Elections> (viewed on May 15, 2016). Title from the screen.
4. Kirchick, J., 2016. In Defense of Denmark. Electronic data. Mode of access: <http://foreignpolicy.com/2016/05/20/in-defense-of-denmark-immigration-europe-refugee-crisis/> (viewed on May 15, 2016). – Title from the screen.
5. Mapping the extreme right in contemporary Europe: from local to transnational / [edited by Andrea Mam-mone, Emmanuel Godin, Brian Jenkins]. 2012. Routledge, New York
6. Migration and refugee crisis in Europe. Ministry for Foreign Affairs. Electronic data. Mode of access: <http://www.formin.fi/public/default.aspx?contentid=337288&contentlan=2&culture=en-US> (viewed on May 15, 2016). – Title from the screen.
7. Mudde, C., 2016. The relationship between immigration and nativism in Europe and North America. Transatlantic Council On Migration. Electronic Data. Mode of Access: <http://www.migrationpolicy.org/pubs/Immigration-Nativism.pdf> (viewed on 12 December 2015). – Title from the screen.
8. Nordsieck, W., 2016. Parties and elections in Europe. Wolfram Nordsieck. Electronic data. Mode of access: <http://www.parties-and-elections.eu/countries.html/> (viewed on May 15, 2016). Title from the screen.

Гримська Марта Ігорівна – кандидат політичних наук, доцент
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Адреса: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 60

Grymska Marta I. – PhD in political science, associate professor
Taras Shevchenko national university of Kyiv
Address: 60, Volodymyrska Str., Kyiv, 01601, Ukraine
E-mail: grymska.mi@ukr.net

Гримская Марта Игоревна – кандидат политических наук, доцент
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
Адрес: 01601, г. Киев, ул. Владимирская, 60